

МИХАЈЛО КОСТИЋ

АКАДЕМИК МИЛИСАВ В. ЛУТОВАЦ

Прилог потпунијем сагледавању животне активности и научног доприноса

Животна активност и научни допринос једног од највећих југословенских географа данашњице, академика Милисав В. Лутовца, поприлично су познати нашој, а унеколико и странијој научној јавности.

Академик Милисав В. Лутовац

Поједини подаци који се односе на његову активност као географа, објављивани у гласилима шире јавности, потичу из студентских дана 1927. године, односе се на време студијског боравка на Сорбони 1935. године и допиру у доба врхунског научног достигнућа 1975. године.

О животном опусу М. В. Лутовца писано је више пута и у стручним и научним едицијама, али такође фрагментарно. Неки подаци објављени су најпре у Годишњаку САНУ, LXVIII за 1961. и Годишњаку САНУ LXXXI за 1974. годину, а кратак осврт о животној активности у Гласу СССР VII 1978. године. Шири приказ живота и рада, поводом седамдесетогодишњице, објављен је у Гласнику Српског географског друштва LI/1 за 1971. годину.

У овом прилогу, урађеном поводом осамдесетогодишњице живота, учињен је покушај потпунијег сагледавања и, у том опсегу,

расветљавања важнијих компонената из животне активности и научног рада.

*

Академик Милосав В. Јутовац је рођен 7. марта 1901. године у селу Дапсићу код Иванграда. Родитељи су му били земљорадници, отац Вукајло—Вуле, који је погинуо у рату против Турака 1912. године, и мајка Јана, рођена Јоксимовић из села Буча. Основну школу учио је у месту рођења и Будимљи. Први разред гимназије завршио је школске 1914/15 године у Беранама (Иванград). Због рата школовање је могао наставити тек 1919. године у Беранама где је положио матуру 1924. године. Исте године почео је да студира географску групу наука на Београдском универзитету где је дипломирао 1928. године. Школовање му је било омогућено што је заузимањем Јована Цвијића и Јована Ердељановића намештен у Етнографском музеју и Етнолошком семинару.

После дипломирања постављен је за суплента III Београдске гимназије и додељен на рад Географском заводу Универзитета, где је провео 18 месеци припремајући докторат. Докторски испит је положио 29. новембра 1929. године са тезом **Привреда, саобраћај и насеља у Рожају и Бихору**.

Наставно-педагошки рад почео је као суплент у II мушкој Гимназији у Београду. После двогодишњег рада, од 1930. до 1931. године, на конкурс је изабран за питомца француске владе ради усавршавања у антропогеографији и привредној географији на Париском универзитету. Ту је, поред усавршавања у географији, студирао и социологију. На завршетку ових студија, које су трајале од 1931. до 1935. године, положио је и свој други докторат са тезом **La Metohija, Étude de géographie humaine**, са највишом оценом (*très honorable*), 23. марта 1935. године.

После положеног професорског испита, по повратку у домовину био је најпре професор II мушке гимназије до октобра 1937. године, када је на конкурс изабран за ванредног професора новоосноване Економско-комерцијалне високе школе (Економски факултет) у Београду.

По ослобођењу, у социјалистичкој Југославији, по потреби службе био је професор у VI мушкој гимназији у Београду, гимназији за ратом ометене ученике и Војногеодетском училишту при Војногеографском институту. У јуну 1948. године позван је на рад у Географски институт Српске академије наука, где је у јануару 1949. изабран и постављен за научног сарадника, затим за вишег научног сарадника (1950.) и научног савстника (1959.). За време рада у овом Институту изабран је 1958. године за редовног хонорарног професора на Филозофском факултету у Београду. У септембру 1961. године указана му је особита част што је по позиву постављен за сталног редовног професора на Филозофском факултету, где је предавао антропогеографију и економску географију. Исте године, 21. децембра, изабран је за дописног члана Српске академије наука. Пензио-

нисан је 1972. године, после 43 година активног рада. По расписаном конкурсy 14. априла 1972. године једногласно је изабран за директора Географског института Српске академије наука и уметности и постављен 1. маја 1972. године. За редовног члана Српске академије наука и уметности изабран је 21. марта 1974. године. На основу Одлуке 189. седнице Радне заједнице Географског института „Јован Цвијић“ САНУ именован је 5. маја 1977. године за вршиоца дужности директора и ту је дужност обављао до краја 1978. године.

*

За животно опредељење М. Лутовац је био предодређен још од ране младости. Рођен је у крају „који је увек био спона између Црне Горе и Србије“, крају који је дао много школованих људи. У таквој умногome јединственој средини, која је „увек све сагледавала и дубље, и шире, и боље“, од оца, који је сијасет народних песама знао на изуст, наследио је смисао за еп, за историју и традицију, за лепо, од мајке — одређеност, јасноћу, преданост раду, упорност. Уз то, учитељи из села и професори из беранске гимназије, побудили су у Лутовцу радозналост и истрајност за сазнањем. Он се као гимназијалац истицао знањем из књижевности, географије и историје. Писао је песме, волео да чита наше велике песнике, Његоша је знао напамет, а волео је много Ракића, Дучића, Шантића и друге. Када је дошло време да студира, пошто је волео књижевност, историју и географију, по савету својих професора, отишао је у Београд право код Цвијића где је нашао плодно тле за рад на свим својим наклоностима.¹

Први сусрет гимназијалца Милисаву Лутовцу из Берана и професора Јована Цвијића био је карактеристичан. Цвијић је Лутовца лепо примио и питао најпре зашто се определио за географију, а затим шта зна из географије. Када му је Лутовац наређао шта је све прочитао из географије, Цвијић је био изненађен: „Па ви сте прочитали више него многи наши студенти!“ Задовољан Цвијић га је похвалио, као и његове наставнике, и још од почетка студија стално указивао подршку и интересујући се за Лутовчев рад и развој. Пред крај другог семестра дао је Лутовцу 1500 динара као помоћ да преко лета проучава Беране и његову околину.²

И као студент М. Лутовац је ишао на терен у најзабаченије крајеве. Резултати тога студентског рада су три светосавска темата који су награђени из фонда Луке Беловића.

У току студија М. Лутовац је био запажен и на другим пољима студентског рада. Био је председник Студентског Географског Друштва и члан управе општег студентског друштва „Побратимство“. Био је активан и у разним другим делатностима где је требало представљати студенте.

Приликом Цвијићеве смрти, као представник студената и председник Студентског Географског Друштва, одржао је опроштајни говор са балкона старе зграде Универзитета. У овом говору, који је

објављен у листу „Правда“, М. Лутовац је рекао и следеће: „Данас, када је бол намењен читавом нашем народу, просвећеном човечанству и науци, када је наша Домовина изгубила најумнијег сина, победника Балкана на научном пољу са којим се наш народ раскошно дичио и поносио, све плаче наш драги учитељу“ . . . али ће се „поколења на-пајати твојим бесмртним делима, кроз која ће вековима светлети твој бесмртни ум“ а твој ће „гроб бити светилиште, твоје идеје водиле у животу“.³ Тога завета се М. Лутовац увек придржавао.

*

Обдареност за књижевност, једна од три битне преокупације М. Лутовца, остала је усађена у његовом духу све до данашњег дана.

У жељи да сазнам како географ као песник доживљава напоре теренских истраживања у високим планинама и све оне непредвиђене околности на које може наићи, умолио сам академика М. Лутовца да каже у стиховима. Предусретљив изрецитовао је своју не-објављену песму „Још сам жив“. Те стихове, како сам их чуо и забележио, излажем у следећим редовима:

ЈОШ САМ ЖИВ

(Са географског путовања у планини Бјеласици, августа 1974.)

Злослутни гаврани, весници несреће
 Бежите од мене.
 Гракните тамо где лешева има,
 Ја сам још жив.
 Притиснут недаћом, ја планином јездим
 Да тражим изворе за прегнућа нова,
 Сâм сам и у самоћи бивам јачи,
 Дижем се и падам, ал' се не предајем.
 А кад време дође да мријети ваља
 Желим да то буде на планини некој,
 Тамо где ће на пир мога леша пасти прво орли,
 А не ви врани и гмизави црви.
 Бежите од мене црни лешинари,
 Гракните тамо где лешева има,
 Ја сам још жив.

Импресивна визија географске лирике огледа се у Лутовчевој песми „Посмртно слово мојој Мили“. Ова песма је написана на географском путовању у околини Сјенице 19. јуна 1971. године, а објављена у књизи „Споменица преминулим члановима“ Српског географског друштва, коју је то Друштво посветило истакнутом члану Емилији Лутовац и издало 1971. године.⁴ Из те песме пуне колорита цитираћемо неколико стихова:

„Ја с'тобом лутам кроз пределе красне
 Кроз ливаде цвећа свемогућих боја
 У сваком цвету видим само тебе
 У мирису њином мирис твоје душе
 У преливу боја љупкост лица твога
 У виткој јели понос твога стаса
 У блиставој брезни трепер твога духа
 У жубору воде топлис речи твоје
 У виру потока сјај твојега ока
 У двопеву птица твоје певушење“

Имајући прилике да се ближе упознамо са животом и радом бројних наших заслужних географа, чије смо биобиблиографије објавили,⁵ можемо рећи да је географска лирика специфично обележје личности М. В. Лутовца.

*

М. Лутовац није имао среће да код Цвијића полаже докторат, јер је Цвијић умро већ 1927. године. Докторски испит положио је, годину дана после дипломског, код редовних професора универзитета: Недељка Кошанина, Павла Вујевића и Боривоја Ж. Милојевића. Теза за докторски испит из Географије примљена је на седници Савета Филозофског факултета Универзитета у Београду 2. новембра 1929. године. Његова теза о истраживањима у Рожају и Бихору, конципирана на чињеницама теренских опсервација и уобличена осмишљавањем битних географских појава и процеса, врло позитивно је оцењена. Објављена је непуну годину дана по одбрани дисертације као свеска 8 „Посебних издања“ Географског друштва (1930.).

Докторат на Сорбони (1935.) полагао је пред комисијом у којој су били три географа позната научника De Martone, Demangeone и А. Шоле, историчар Ајзман и слависта Андре Мазон. Уз главну тезу *La Метохија*, која је одштампана у издањима Института словенских наука при Сорбони, приложени су још два мања рада „Релеф Метохије“ и „Утицај Пећке Патријаршије на духовни и политички живот српског народа“.

Осврт о оцени Лутовчеве друге дисертације у чланку „Успех наше науке на Сорбони“ са његовим фотосом и потписом „проф. Др Милисав Лутовац — један од најјачих младих географа Југославије“ из реферата Demangeone-а објављен је у листу „Југословенске Париске новине“ од 14. маја 1935. године. Пошто је најпре констатовано да је Лутовац израдио оригиналну студију истиче се да се свуда у „раду види посматрач, који даје своје, уме и зна да запази све што је главно и интересантно. Сва су питања третирана на оригиналан начин са јасноћом, мером и концизношћу“. Са таквом оценом је сасвим у складу и похвала проф. Demangeone-а да М. Лутовац „чини част својој земљи“.⁶ Мада се у раду о Метохији излаже развој од средњег века кроз све фазе етничког, културног и социјалног живота, сва та разматрања одају истраживача префињених географских

осећања што је истакао приказујући студију о Метохији и значајни савремени југословенски географ академик С. Илешич.

Чињеница да је М. Лутовац урадио, успешно одбранио и објавио две значајне докторске дисертације, у својевремено два од најјачих европских научних географских центара, ставља га на изванредно место међу југословенским заслужним географима постцивиљевског доба. У томе се огледа још једна од његових особености.

*

Приступајући разматрању основне проблематике научног рада академика М. Лутовца желимо нарочито нагласити, да је он представник и поборник „јединства географије“. Он је увек заступао мишљење о јединству географије као самосталне науке, без обзира на сву њену комплексност и ширину. Из таквог гледишта произилази и Лутовчева формулација: „географија је, у суштини ствари, директан увид у стварни живот нације“.⁷ Ма колико ова мисао изгледала као апотеоза географије, она је њено основно начело.

Према нашем и другим гледиштима, научни допринос академика М. В. Лутовца изражавају три битна обележја: ширина научног видика, проучавање неистражених појава и проблема и испитивање географских подручја на великом територијалном пространству.

Сва та обележја, како смо већ истакли у једном ранијем раду,⁸ огледају се у радовима у опсегу друштвене географије у ширем смислу: антропогеографији, економској географији и географији градских насеља. Данас је добро познато и признато, да је М. Лутовац најистакнутији економски географ код нас. Он је у нас и пионир у овој географској дисциплини. Ово и стога јер му је концепција оригинална. Његови радови из економске географије су пример међуусловљености и повезаности природних и друштвених чинилаца географске средине. Управо, он у њима хармонично повезује економску географију, антропогеографију и регионалну географију дајући комплексну и складну географску целину. То се, између осталог, веома изражајно види и у његовим радовима „Неготинска Крајина и Кључ“, „Привредно-географска карактеристика слива Јасенице“, „Слив Млаве“.

При реченом, ваља узети у обзир особито методолошку страну у економској географији и приближавање ове антропогеографији, и обрнуто. Са таквим приступом и схватањем, наглашава М. Лутовац у приступној академској беседи, „ове географске дисциплине чине географско јединство централног и најобухватнијег дела географије као самосталне науке“.⁹

Расправе М. Лутовца из домена аграрне географије, о проблематици која није обрађивана, нису само од изразитог научног интереса, већ по свом општем и друштвеном значају, вредан су допринос и апликацији географије.

Тако, студија „Пољопривредни значај планинско-брдских крајева и услови за задржавање становништва у њима“ скренула је па-

жњу стручњака—планера, који се баве овим проблемом нашег бујног привредног живота. Она, по својој садржини има програмски карактер, јер се у њој указује на све негативне и позитивне услове живота и на начине како становништво треба задржати у брдским и планинским пределима. И у радовима „**Сточарство на Бељаници, Кућају и Ртњу**“ и „**Сточарство на нашим планинама у новим условима**“ подробно се проучавају не само прошлост и садашњост већ и услови за одржавање планинског сточарства на екстензивној паши. Са времени погледи М. Лутовца о аграрној географији не односе се само на наша брдска и планинска подручја, већ и на земљу у целини. Са тих аспеката шире је познат рад „**Пољопривреда Југославије, Природне основе за пољопривреду**“.

О научном доприносу у привредној географији М. В. Лутовца писали су и најистакнутији економисти. Академик **Мијо Мирковић** у свом раду „О неким питањима Економске географије ФНРЈ“ (Економски преглед 1, Загреб 1950, с. 86) посебно истиче „добре економско-географске радове Милисава Лутовца“ као економског географа који истражује какви су природни услови подизања сточарства у појединим географским пределима Југославије и како су они условљавали кроз векове привредни и политички развитак наших народа.

Исто тако су значајни и научни резултати М. Лутовца на антропогеографским проучавањима. Премда је у антропогеографији понајвише следбеник Цвијићеве антропогеографске школе, разликује се од многих истраживача у томе, што, како је споменуто, у својим радовима даје ширу привредно-географску подлогу и јачу социолошку боју. Из ове тематике је не само дисертација о Метохији, већ и неколико репрезентативних монографија. Оне су научно високо оцењене и од стручњака сродних наука. Међу таквим радовима који се истичу новим методолошким поступцима и новом садржином су и: **Ибарски Колашин, Гора и Опоље, Рожаје и Штавица, Бихор и Корита, Жупа Александровачка**. Књига „Бихор и Корита“ била је непосредни повод за додељивање 13-јулске награде СР Црне Горе. Оцењена је као значајан допринос нашој географској и етнолошкој науци. На основу дугогодишњих испитивања свестрано је проучен и континуитет становништва и етнички и културни процеси од средњег века до најновијег времена.

Од остале научне активности најпре долази рад на регионалној географији. У том погледу истиче се студија „**Иванградска (Беранска) котлина**“, врло изразита монографија те врсте.

М. Лутовац се бави и синтетичким проучавањима миграција и етничких процеса у нашој земљи. Он прати и промене и преображавање просторног пејзажа у вези са новим друштвеним условима наше социјалистичке заједнице. По свему томе, како се то с правом истиче, његови радови иду у корак са временом у проматрању и изналажењу законитости нових географских појава и процеса. У овим радовима, које наводимо у библиографији, усађене су идеје продубљеног истраживања и нових надаћућа. У њима се разла-

же суштина друштвено-географских збивања и њихове узрочности и последичности. Отуда ти радови и када третирају општију и познатију тематику одишу свежином научне мисли и конкретним уобличавањем друштвено-географске стварности. Понирањем у порекло односа географских чинилаца савремених збивања М. Лутовац их приказује у есенцијалним резултатима.

Резимирајући разматрања о целокупном опусу дугогодишњег рада академика М. Лутовца можемо закључити, да је он један од најбољих настављача Цвијићеве географске школе, коју је оплеменио својим пионирским делом на крчењу нових путева из економске географије, готово непознате тој школи. Као научни радник високог квалитета, он је у проучавању географске стварности, у бројним својим радовима, постигао резултате од трајне научне вредности и врхунског достигнућа. Његова је неоспорна заслуга и то што је своја проучавања вршио на великом простору између Улциња, Проклетија, Шар-планине, на југозападу, и Дунава на североистоку. Богатећи се увек новим сазнањима, он је успео да у савременој југословенској географији заузме изузетно место — најкомплетнијег научног радника на пољу друштвене географије.

После Јована Цвијића и Боривоја Ж. Милојевића, М. Лутовац није само много допринео научном познавању југословенских планинских предела, већ је био и остао заљубљеник наших планина. Та његова самосвојност изразила се и лета 1974. године када је „шест недеља тумарао од Пиперске Луковице до планине Лола, па на Јаворје, Бјеласицу, све до Пештера и све — пешке“. На том великом путовању „у џеп је ставио лист папира и на њему своју последњу жељу“, ако се деси „да уз пут умрем: сахраните ме ту где сте ме нашли, подно пута или више пута свеједно, али ту где се задесим у планини где орли слећу, а где црва нема...“¹⁰

*

Посебна активност М. Лутовца огледа се на организацији научног рада у научним установама. Он ради у два одељења Српске академије наука и уметности (природно-математичких и друштвених наука) у којима је заступљена географија. Председник је Одбора за топономастику у Међуакадемијском савету. Био је и члан Академијског одбора за прославу стогодишњице рођења Ј. Цвијића. Одбор му је поверио редакцију Цвијићевог зборника и рад на издавању Цвијићевих дела. Под његовом редакцијом је објављен „Цвијићев зборник“ и његово велико дело „Балканско полуострво“. Био је и члан Организационог одбора за обележавање 50-годишњице смрти Јована Цвијића и један од редактора Зборника са Симпозијума „Научно дело Јована Цвијића“ који штампа Српска академија наука и уметности. Члан је од оснивања Етнографског одбора САНУ. У том одбору руководи пројектом „Насеља и порекло становништва“ и реализацијом пројекта „Друштвено-географске особине планина Србије“.

Академик М. Лутовац је био веома ангажован и у раду Етнографског института САНУ. Од стране Академије наука био је прво наименован за члана Савета Етнографског института САН, а затим и од колектива изабран и за члана Савета и за члана Уређивачког одбора. У Етнографском институту САНУ био је и председник Научног већа и радио на реализацији научних пројеката.

Сарадња са Српским географским друштвом је традиционална и вишеструка. М. Лутовац је у издањима Друштва објавио и своја прва важнија остварења. Први научни рад публиковао је још као студент 1927. године у Гласнику Географског друштва, св. 13. И његова прва докторска дисертација, како је споменуто, одштампана је у едицији Географског друштва „Посебна издања“, св. 8. У неколико турнуса био је члан Управе и Уређивачког одбора. Сарадњи са Српским географским друштвом М. Лутовац је увек поклањао нарочиту пажњу. Она се огледа и у томе, што је као сарадник друштвених издања објавио више чланака и у популарно научном зборнику „Земља и људи“ иако је већину ту објављених својих радова, готово без измене, могао да штампа у географским научним часописима.

Као члан Српског географског друштва и заслужни географ биран је у Одбор за проучавање аграрне структуре при Савезу географских друштава СФРЈ. Учествовао је на већини конгреса географа Југославије, многим симпозијумима, саветовањима, семинарима и другим скуповима. Готово на свим научним скуповима из проблематике географије и сродних наука и екскурзијама М. Лутовац је одржао предавање или учествовао у раду са садржајном и занимљивом дискусијом. По томе је међу географима наше земље постао популаран, после Цвијића и Б. Ж. Милојевића један од најпопуларнијих географа.

Од интереса је истаћи и то, да је М. Лутовац био десет година шеф Катедре за Етнологију на Филозофском факултету у Београду — од 1961. до 1972. године, до пензионисања.

*

Међутим, и поред набројених и других активности, рад М. Лутовца у научним установама био је највише усредсређен у Географском институту „Јован Цвијић“. У овом институту он је развио своју најплоднију делатност. Под његовим руководством Институт је одржавао научни реноме на завидном нивоу.

У Географском институту САНУ М. Лутовац је низ година био члан Научног већа и Уређивачког одбора, а у више турнуса председник Научног већа и главни и одговорни уредник институтских издања. На свим функцијама које је обављао у Институту трасирао је нове путеве и изналазио праве могућности за превазилажење стагнатних ситуација и кризних тренутака. Налазио је погодан начин да радницима Института улије вољу и покрене снагу за нова прегнућа, веће успехе, боља и трајнија решења.

У ретроспективи многоструке активности, нужно је нагласити да је под уредништвом академика М. Лутовца објављен и Зборник радова, књ. 29 за 1977. год. — јубиларно издање поводом 30-годишњице Географског института САНУ. У том Зборнику М. Лутовац је написао „Предговор“ у коме је одао признање ранијим научним радницима Института и истакао достигнућа у времену када је „Институт постао највећи центар географског проучавања у Југославији“, али и извесне тешкоће у даљем раду. Јубилеј тридесетогодишњице Института био је обележен и у знаку одавања признања академику М. Лутовцу, директору Института. На свечаности 20. децембра 1977. године додељена му је „Повеља захвалности“ као „једном од најзаслужнијих чланова колектива, човеку који је готово од оснивања увек самопрегорно радио на развоју и унапређењу Института и формирању научног кадра“.¹ И данас Институт је неразлучиво везан за свог многозаслужног председника Научног већа.

*

За свој дугогодишњи предани рад на географији и остварена достигнућа, академик Милисав В. Лутовац је стекао више значајних признања.

Године 1957. Општина Иванград доделила му је „Захвалницу“ са новчаном наградом за рад Иванградска котлина.

На годишњој Скупштини Српског географског друштва 1966. године предата му је Медаља „Јован Цвијић“, највише географско-научно одликовање. Скупштина СР Црне Горе доделила му је 1968. године 13-јулску награду са плакетом за изванредне заслуге на географском проучавању територије те републике. Поводом седамдесетогодишњице Српско географско друштво указало му је још једно високо признање посветивши му Гласник, Св. LI, бр. 1 за 1971. годину.

И Географски институт „Јован Цвијић“ САНУ, у прослави тридесетогодишњице рада 1977. године, одао му је споменуто високо признање доделивши му „Повељу захвалности“. Та је повеља уникатни, специјално израђен примерак. Друго изузетно признање Географског института САНУ је „Споменица“ која се објављује поводом осамдесетогодишњице живота.

НА ПОМЕНЕ

1. Д. Адамовић: *Природа је велика књига* („Политика“ од 10. VIII 1975) 17.

2. Исто, с. 17.

3. *Говор председника Студентског Географског Друштва Милисаву Лутовца* („Правда“ од 19. I 1927) 2.

4. *Споменица посвећена истакнутом члану Емилији Лутовац* (Споменице преминулим члановима Српског географског друштва, књ. 1, Београд 1971) 27.

5. Вид. М. Костић: *Библиографија 1949 — 1969*. (Београд 1970) 7 и *Додатак библиографије 1970 — 1979*. (Библиотека Географског института „Јован Цвијић“ САНУ) 1—4, 8.

6. М. М. К.: *Успјех наше науке на Сорбони* („Југословенске Париске новине“, Год. V — Бр. 47 од 14 маја 1935, Париз) 2.

7. Д. Адамовић, н.н., с. 17.

8. М. Костић: *Др Милисав В. Лутовац*, Прилог познавања живота и рада наших заслужних географа (Гласник Срп. географ. друштва, Св. LI — Бр. 1, Београд 1971) 4.

9. М. В. Лутовац: *Односи антропогеографије и привредне географије* (Глас СССР VII САНУ, Одељ. друш. наука, књ. 20, Београд 1978) 367.

10. Д. Адамовић, Природа је велика књига, с. 17.

11. Вид. М. Костић: *Тридесетогодишњица Географског института „Јован Цвијић“ САНУ* (Гласник Срп. географ. друштва, Св. LVIII — Бр. 1, Београд 1978) 108.

СПИСАК РАДОВА АКАДЕМИКА МИЛИСАВА В. ЛУТОВЦА*

1927.

Беране. (Bergane). — Гласник Географског друштва, св. XIII, Београд 1927; с. 195—204.

1930.

Привреда, саобраћај и насеља у Рожају и Бихору. (Economie, communications et habitats dans les régions de Rožaje et Bihor). — Посебна издања Географског друштва, св. 8, Београд 1930; с. IV+66, 1 карта и 4 фот. у прилогу.

Неколико сточарских обичаја у подножју Проклетија. (Einige Bräuche der Viehzüchter am Fusse des Gebirges Prokletije). — Гласник Етнографског музеја у Београду, књ. V, Београд 1930; с. 107—112.

Културни споменици у Бихору. — Записи, часопис за науку и књижевност, Књ. VII, св. 1, Цетиње, јули 1930; с. 30—33.

1932.

Сточарство на Сињајевини. (La vie pastorale sur la montagne de Sinjajevina). — Прилози за познавање сточарства на нашим високим планинама, Посебна издања Географског друштва, св. 12, Београд 1932; с. 37—45.

Насељавање Црногораца по Метохији. — Гласник Географског друштва, св. XVIII, Београд 1932; с. 123.

Етничко и политичко јединство Југословена. — Knjižnica jugoslovenske kolonije u Francuskoj, Pariz 1932; с. 1—16.

1933.

Сточарство на Ајли (у садржају L'élevage sur la montagne de l'Најла). — Зборник радова III Конгреса словенских географа и етнографа у краљ. Југославији 1930, Припремни одбор III К.С.Г.Е., Београд 1933; с. 136—139.

Сточарство на североисточним Проклетијама. (La vie pastorale dans les Prokletije nord-orientales). — Посебна издања Географског друштва, св. 14, Београд 1933, с. IV+82, 4 фот. и 1 карта у прилогу.

* У овај списак радова нису унети многи мањи чланци и написи, који се односе на географију света и наше земље, објављени у енциклопедијама Лексикографског завода у Загребу и другде. Напомињемо да академик М. В. Лутовац има у штампи следеће радове: „Цвијићева антропогеографска концепција“ и „Цвијићева заслуга за унапређење друштвених наука“ („Симпозијум Научно дело Јована Цвијића“, САНУ), „Сплемењавања, расплемењавања, срођавања и расрођавања у Горњем Полимљу и суседним областима Старе Рашке“, Међуакадемски Симпозијум о патријархалној култури у Титограду 1979. године, стр. 1—11 у рукопису.

1934.

Данашње насељавање Метохије. — Гласник Географског друштва, св. XX, Београд 1934; с. 69.

1935.

Србљаци у Горњем Полимљу. (Les Srbljaci). Гласник Етнографског музеја у Београду, књ. X, Београд 1935; с. 108 — 115.

La Métohija, Étude de Géographie humaine. — Travaux publiés par l'Institut d'étude slave, t. XIV, Paris, 1935; p. 1—100.

1936.

Географско распрострањање културе кукуруза у Југославији. (La répartition géographique de la culture de maïs en Yougoslavie). — Гласник Географског друштва, св. XXII, Београд 1936; с. 59—67.

1939.

Привредно-географске одлике Катунског крша. (Sur les caractères économiques de la région de Katunski Krš). — Гласник Географског друштва, св. XXV, Београд 1939; с. 38—53.

1947.

Маслина у Црногорском приморју. (L'olivier sur le littoral monténégrin). — Архив за пољопривредне науке и технику, Год II, св. 3, Издање Министарства пољопривреде и шумарства ФНР Југославије, Београд 1947; с. 118 — 128.

1948.

Наводњавање у Горњем Полимљу. (L'irrigation dans la région du Haut—Lim). — Архив за пољопривредне науке и технику, св. 4, Београд 1948; с. 3—22.

Привредна географија Шар-планинске Горе. (Экономическа географија Шар-Планинској Гори, Géographie économique de la „Gora” de la montagne du Char). — Гласник Српског географског друштва, св. XXVIII, бр. 2, Београд 1948; с. 97—111.

1950.

Звечан, Трпача и Косовска Митровица. (Zvečan, Trpča et Kosovska Mitrovica). — Гласник Српског географског друштва, св. XXX, бр. 2, Београд 1950; с. 87—99.

1951.

Привредно-географска карактеристика слива Јасенице. (Les caractéristiques économique-géographiques du bassin de la Jasenica). — Посебна издања САН CLXXXV, Географски институт, књ. 3, Београд 1951; с. IV+70, 3 таб. са 7 фот. и 1 карта на преклоп у прилогу.

Скадарско језеро. — „Земља и људи”, св. 1, Београд 1951; с. 29—35.

1953.

Рудник и насеље Бор. (La mine et l'agglomération de Bor). — Гласник Српског географског друштва, св. XXXIII, бр. 1, Београд 1953; с. 45—52.

Занати у Призрену. (Crafts at Prizren). — Зборник Етнографског музеја у Београду 1901—1951, Београд 1953; с. 58—63.

1954.

Слив Млаве, Привредно-географска проучавања. (Les caractères géographiques et économiques du bassin de la Mlava). — Зборник радова САН XLI, Географски институт, књ. 9, Београд 1954; с. 1—78 + 3 карте ван текста и 2 фот. у прилогу.

Привредно-географске прилике и саобраћајне везе у доба Првог Устанка Србије. (Les conditions économique-géographiques de la Serbie du Premier Soulèvement). — Географски лик Србије у доба Првог Устанка, Посебна издања Српског географског друштва, св. 32, Београд 1954; с. 53—73.

Пушкарски занат у Шарпланинској Гори. (Le métier d'armurier dans la région de Šarplaninska Gora). — Гласник Етнографског института САН, књ. II—III, Београд 1954; с. 805—808 + 1 факсимил.

Ибарски Колашин, Антропогеографска испитивања. (Ibarski Kolašin, Le Kolašin d'Ibar, Recherches de géographie humaine). — Српски етнографски зборник, књ. LXVII, САН, Београд 1954; с. I—VI + 57—188 + XIV таб. са 20. фот. и 2 карте у прилогу.

1955.

Брџаци. (Brnjaci). — Историјски часопис, Орган Историјског института САН, кн. V, Београд 1955; с. 287—290.

Гора и Опоље, Антропогеографска испитивања. (Gora et Opolje, Recherches de géographie humaine). — Српски етнографски зборник, књ. LXIX, САН, Београд 1955; I—IV + 231—339, XVI таб. са 26 фот. и 1 карта у прилогу.

1957.

Иванградска (Бранска) котлина, Регионално-географска испитивања. (Le bassin d'Ivangrad ou de Berane, Recherches de géographie régionale). Посебна издања САН CCLXIX, Географски институт, књ. 11, Београд 1957; с. I—IV + 1—133.

1958.

Миграције и колонизације у Југославији у прошлости и садашњости. — (Migrations et colonisations anciennes et contemporaine en Yougoslavie). — Гласник Етнографског института САН, књ. VII, Београд 1958; с. 13—23.

1959.

Географске основе за пољопривреду Црне Горе. (Fondements géographiques de l'économie du Monténégro). — V Конгрес географа ФНРЈ одржан у НР Црној Гори 1958. год., Цетиње 1959; с. 143—155.

Неготинска Крајина и Кључ, Привредно-географска проучавања. (Le Krajina de Negotin et le Ključ). — Зборник радова САН LXII, Географски институт, књ. 17, Београд 1959; с. 1—88 + 2 карте на преклоп.

1960.

Рожаје и Штавица, Антропогеографска испитивања. (Rožaje et Štavica, Recherches de géographie humaine). — Српски етнографски зборник, књ. LXXV, САН, Београд 1960; с. 221—419 + 1 карта на преклоп.

Прибој на Лиму, Антропогеографски поглед на развитак насеља. (Priboj na Limu, Un coup d'oeil sur l'évolution anthropogéographique de l'agglomération). — Зборник радова САН LXVIII, Етнографски институт, књ. 3, Београд 1960; с. 1—17.

Етнички састав и етнички процеси у Тимочној Крајини. (Constitution ethnique et processus ethnique dans la Krajina du Timok). — Рад Конгреса фолклориста Југославије у Зајечару и Неготину 1958, V, Београд 1960; с. 13—19.

Научна и ненаучна схватања и методи, Поводом Осврта Ђукана Н. Јоксимића на књигу „Иванградска (Бранска) котлина“. — Издање аутора, Граф. пред. „Будућност“ Зрењанин, Београд 1960; с. 1—31.

1961.

Сточарство и сточарски живот на Бељаници, Кучају и Ртњу, планинама источне Србије. (Élevage et vie des éleveurs sur Beljanica, Kučaj et Rtanj montagnes de la Serbie orientale). — Гласник Етнографског института САНУ, књ. IX—X, Београд 1961; с. 3—30.

Долина Лима, Географски значај и привредно-географске промене. (La vallée du Lim, Importance géographique et changements économique-géographiques). — Гласник Српског географског друштва, св. XLI, бр. 1, Београд 1961; с. 33—44.

Привредногеографске карактеристике Ужичке области. (Caractéristiques économique-géographiques de la région d'Užice). — Рад VIII-ог Конгреса Савеза фолклориста Југославије у Титовом Ужицу 1961, с. 27—35.

Приградска пољопривреда околине Београда, Утицај града на промене у пољопривреди. (Agriculture suburbaine de Beograd). — Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“, књ. 18, Београд 1961; с. 155—172.

1962.

Наше планинско сточарство и новим условима, Promene i mogućnosti razvitka. (Élevage de montagne dans notre pays, Changements et possibilités du développement dans les nouvelles conditions). — Zbornik VI. kongresa geografov FLRJ v LR Sloveniji od 27. IX. do 5. X. 1961, Ljubljana 1962; s. 383—391.

Iz stočarskog života u nekim našim krajevima. — Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, knj. 40, JAZU, Zagreb 1962; s. 321—328 + 1 tab. sa 2 fot. u prilogu.

Преображавање насеља и привреде у околини Београда. (Transformation de l'habitat et de l'économie de Beograd et des environs). — Зборник радова САНУ LXXV, Етнографски институт, књ. 4, Београд 1962; с. 149—163.

1963.

Привредно-географске промене у атарима Ритопека и Гроцке. (Les changements économique-géographique dans les régions de Ritopek et Grocka). — Гласник Српског географског друштва, св. XLIII, бр. 2, Београд 1963; с. 145—161 + 1 таб. са 2 фот.

Мојсије Зечевић—Његошев сарадник. (Mojsije Zečević—collaborateur de Njegoš). — Гласник Етнографског музеја на Цетињу, књ. 3, Цетиње 1963; с. 97—108.

1964.

Пољопривредни значај планинско-брдских крајева и услови за задржавање становништва у њима. (Importance agricole des régions de montagnes et de collines et conditions pour prévenir l'émigration de leur population). — Годишњак Географског друштва СР Црне Горе, Цетиње 1964; с. 47—56.

1965.

The village of Ritopek on the Danube in the suburban zone of Belgrade. — Geographia Polonica 5, Institute of Geography, Polish Academy of Sciences, Warszawa 1965; p. 235—265.

Поводом стогодишњице рођења Јована Цвијића. — Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“, књ. 20, Београд 1965; с. 1—2.

1966.

Развитак индустрије и њен утицај на привреду, насеља и демографске промене у Иванграду и његовој околини. (Développement de l'industrie et son influence sur l'économie, l'habitat et les changements démographiques à Ivangrad et aux alentours de cette ville). — Глас CCLXV, Одељ. прир.-мат. наука, књ. 29, Београд 1966; с. 1—24 + 1 карта на преклоп.

Значај рада Вука Караџића за нашу географију. (Importance de Vuk Karadžić pour notre géographie). — Вуков зборник, Посебна издања САНУ, CD, Одељење литературе и језика, књ. 17, Београд 1966; с. 191—204.

Јован Цвијић: Балканско полуострво и јужнословенске земље. Основи антропогеографије. Поговор, Београд 1966; с. 563—576.

1967.

Бихор и Корита, Антропогеографска испитивања. (Bihor et Korita, Études de géographie humaine). — Српски етнографски зборник, LXXXI, Прво одељење, Насеља и порекло становништва, књ. 40; Београд 1967; с. VI + 186 + 8 таб. са 29 фот. и 1 карта на преклоп у прилогу.

Утицај индустрије на пољопривреду и сеоска насеља. (The Influence of Industry on Agriculture and Rural Habitat) — Zbornik radova prvog jugoslovenskog simpozijuma o agrarnoj geografiji u Mariboru od 3. do 5. decembra 1964, Zbornik posvećen 60-godišnjici Svetozara Ilešića, Ljubljana 1967; s. 155—157.

1968.

Јован Цвијић — научни истраживач и учитељ научног рада. (Jovan Cvijić — chercheur et maître du travail scientifique). — Цвијићев зборник у спомен 100 годишњице његовог рођења, САНУ, Одељ. прир.-мат. наука, Београд 1968; с. 1—7.

Миграциони процеси становништва Југославије. (Processus migratoire de la population en Yougoslavie). — Цвијићев зборник у спомен 100 годишњице његовог рођења, САНУ, Одељ. прир.-мат. наука, Београд 1968; с. 189—198.

1969.

Привредни значај крашких вода у североистоћним деловима Црне Горе и на Старорашкој висоравни. (Importance économique des eaux karstiques dans

les parties nordorientales du Monténégro et sur le plateau de Stara Raška). — *Krš Jugoslavije*, 6, Komisija za naučno istraživanje krša JAZU, Zagreb 1969; s. 347—355 + IV tab. sa 6 sl.

1970.

Географска условљеност наводњавања у Југославији. (L'irrigation en Yougoslavie en fonction des conditions géographiques). — Гласник Српског географског друштва, св. L, бр. 2, Београд 1970; с. 85—99 + 2 таб. са 4 фот.

Дечане, Аграрногеографска проучавања (са М. Милојевићем). (Dečane, Recherches de géographie agraire). — Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“, књ. 23, Београд 1970; с. 71—86 + 1 карта у прилогу.

Poljoprivreda Jugoslavije. Prirodne osnove za poljoprivredu. — *Poljoprivredna enciklopedija*, knj. 2, Zagreb 1970; s. 555—575.

1971.

Утицај миграција на промене имена сеоских насеља. Неколико примера из наше земље. — Гласник Српског географског друштва, св. LI, бр. 2, Београд 1971; с. 111—116.

Етничке симбиозе, племенске трансплантације и сплемењавања у неким областима Југославије. (Symbioses ethniques, transplantations et incorporations tribales dans certaines régions de la Yougoslavie). — Гласник Етнографског института САНУ, књ. XVI—XVIII, Београд 1971; с. 25—42.

1972.

Irrigation, nature de sol et culture des plantes en Yougoslavie. (Referat na Međunarodnom kongresu geografa u Veroni, 1970.) — *Agricultural typology and land utilisation*, Verona, 1972; p. 381—386.

Географски и политичко-географски значај покрајине Косова у Србији. (Importance géographique et politico-géographique de la province de Kosovo en Serbie). — Глас ССLXXXII, САНУ, Одељ. прир.-мат. наука, књ. 34, Београд 1972; с. 1—39 + 2 карте у прилогу.

Варош Рожаје. (La ville de Rožaje). — Гласник Српског географског друштва, св. LII, бр. 2, Београд 1972; с. 91—112 + 6 таб. са 10 фот.

Обичајно право у области старе Рашке. (Customary Law in the Region of Old Raška, Le Droit coutumier dans la région de Stara Raška). — *Анали Правног факултета у Београду*, XIX, бр. 1—3, Београд 1972; с. 359—365.

1973.

Географски положај и значај неких старих градова и утврђења у Полимљу. (Situation géographique et importance de certains anciens châteaux forts et places fortes dans la région de Polimlje). — Гласник Српског географског друштва, св. LIII, бр. 1, Београд 1973; 117—133 + 2 таб. са 3 фот.

Поља, Брсково и Мојковац у долини реке Таре. (Polja, Brskovo et Mojkovac dans la vallée de la Tara). — Гласник Српског географског друштва, св. LIII, бр. 2, Београд 1973; 61—80 + 2 таб. са 2 фот.

Породичне задруге на Пештеру у старој Рашкој. (Communauté de famille en Pešter). — Гласник Етнографског института САНУ, књ. XIX—XX, Београд 1973; с. 1—10 + 1 таб. са 2 сл.

Опште географске одлике Ђердапског подручја. (Caractéristiques géographiques générales du territoire des Portes de Fer.) — Зборник радова Етнографског института САНУ, књ. 6, Београд 1973; с. 19—22.

Иванград (Беране), Постанак и развитак. — *Земља и људи*, св. 23, Београд 1973; с. 124—137.

1974.

Лукавица, Лола и Платије. Природне и привредно-сточарске карактеристике. (Lukavica, Lola et Platiје, Caractéristiques naturelles et économiques d'élevage). — Гласник Српског географског друштва, св. LIV, бр. 2, Београд 1974; с. 3—28 + 4 таб. са 5 фот.

Антропогеографска проучавања у оквиру етнолошких монографија. (L'importance et les objectifs de l'anthropogéographie yougoslave moderne). —

Симпозијум о методологији етнологских наука, 18—20. децембра 1972., Научни скупови САНУ, књ. II, Одељење друштвених наука, 1, Београд 1974; с. 75—81.

La vie et les changements actuels dans nos montagne. *Résumé*. — Симпозијум „Етнологско проучавање савремених промена у народној култури“ 28. и 29. јуна 1974, Посебна издања Етнографског института САНУ, 15, Београд 1974, с. 91.

Панче планине и човек. — Земља и људи, св. 24, Српско географско друштво, Београд 1974; с. 5—15.

1975.

Жупско виногорје и виноградарска насеља у њему. (Région viticole de Župa et établissements de viticulteurs en celle-ci). — Зборник радова Географског института „Јован Цвијих“ САНУ, књ. 26, Београд 1975; с. 1—18 + 3 таб. са 6 (фот. и 1 карта).

Приградска села. (Les agglomérations suburbaines). — Етнологски преглед, књ. 13, Етнологско друштво Југославије — Београд, Београд 1975; с. 131—136.

Бјеласица. — Земља и људи, св. 25, Београд 1975; с. 11—22.

1976.

Сточарска кретања у планинама Црногорских Брда и народне регуле при искоришћавању пашњака. (Mouvements saisonniers des éleveurs dans les montagnes de la région de Crnogorska Brda et règles populaires relatives à l'utilisation des pâturages). — Одредбе позитивног законодавства и обичајног права о сезонским кретањима сточара у Југоисточној Европи кроз векове, Зборник радова са Међународног научног скупа одржаног 6. и 7. новембра 1975. у Београду, Посебна издања Балканолошког института, књ. 4, Београд 1976; с. 23—40.

Жупски Александровац. (Župski Aleksandrovac). — Гласник Српског географског друштва, св. LVI, бр. 2, Београд 1976; с. 3—12.

Цвијих и Ердѣлановић, Научни односи. — Јован Ердѣлановић — живот и дело, Радови са II Симпозијума етнолога СР Србије, Темеља научне традиције наше етнологије, Народни музеј — Панчево; Панчево 1976; с. 19—22.

Виноградарска насеља Србије. — Земља и људи, св. 26, Београд 1976; с. 43—51.

1977.

Razvitak i preobražavanje seoskih naselja u Jugoslaviji posle drugog svetskog rata. (Évolution et transformation de l'habitat rural dans la RSF de Yougoslavie après la dixième guerre mondiale). — Zbornik X jubilarnog Kongresa geografa Jugoslavije, održanog u Srbiji od 15. do 20. septembra 1976., Beograd 1977; s. 74—79.

Утицај наших планина на човека и његово друштво. (Influence de nos montagnes sur l'homme et sa société). — Balcanica VIII (у част осамдесетогодишњице академика Васе Чубриловића), Београд 1977; с. 659—670 + II таб. са 4 сл.

Предговор. (Préface). — Зборник радова Географског института „Јован Цвијих“ САНУ, књ. 29, Београд 1977; с. VII—VIII.

Сточарство и сточарски живот на Пештерско-сјеничкој висоравни. (L'élevage du bétail et la vie pastorale sur le plateau de Pešter et de Sjenica). Зборник радова Географског института „Јован Цвијих“ САНУ, књ. 29, Београд 1977; с. 157—170 + 4 таб. са 5 фот.

Игуман Мојсије Зечевић, Живот и рад. — Симпозијум о игуману Мојсију Зечевићу и војводи Миљану Вукову, Часопис Токови, бр. 14, Иванград 1977; с. 3—18.

Плав и Гусиње са околином. — Земља и људи, св. 27, Београд 1977; с. 179—190.

1978.

Односи антропогеографије и привредне географије. (Rapports entre la géographie humaine et la géographie économique), Приступна академска беседа. — Глас СССР, Одељ. друш. наука, књ. 20, САНУ, Београд 1978; с. 363—371.

Етничке промене у области Старе Рашке. (Processus ethniques dans la région de Stara Raška) — Глас САНУ СССР, Одељ. друш. наука, књ. 20, Београд 1978; с. 205—230 + 1 карта у прилогу.

Influence de Belgrade sur les changements dans les environs de la ville. — Transformation of Rural Area, Polish Academy of Sciences, Warszawa, 1978; p. 11—23.

Проклетије. — Земља и људи, св. 28, Београд 1978; с. 18—28.
1980.

Жупа Александровачка, Антропогеографска испитивања. (Župa Aleksandrovачка, Recherches de géographie humaine). — Српски етнографски зборник ХСШ, Одељ. друш. наука САНУ, Насеља и порекло становништва, књ. 43, Београд 1980; с. 1—114 + XIII таб. са 24 фот.

Моје успомене о Јовану Цвијићу. (Mes réminiscences de Jovan Cvijić). — Гласник Српског географског друштва, св. LX, бр. 1, Београд 1980; с. 9—14.

Привредни и друштвени значај брдско-планинских и припланинских области у Србији. — Статистичар, Орган Статистичког друштва Србије за теоријску и примењену статистику, Год. II, Бр. 7—8, Београд 1980; с. 41—45.

Варош Рожаје. — Земља и људи, св. 30, Београд 1980; с. 142—151.

Rapports entre la géographie humaine et la géographie économique. — Bulletin T. LXXI de l'Académie Serbe des Sciences et des Arts, Classe des sciences sociales, No 15, Beograd, 1980; p. 3—7.

Processus ethniques dans la régions de Stara Raška. — Bulletin T. LXXI de l'Académie Serbe des Sciences et des Arts, Classe des sciences sociales, No 15, Beograd, 1980; p. 21—22.

R é s u m é

MIHAJLO KOSTIĆ

ACADÉMICIEN MILISAV V. LUTOVAC

Une contribution à la vision plus complète de son activité de vie et de son apport à la science

Dans cet article, écrit à l'occasion du quarte-vingtième anniversaire de l'académicien Milisav V. Lutovac, on considère, d'une manière plus complète, l'activité de vie et la contribution scientifique d'un des plus grands géographes yougoslaves du temps présent. L'article est accompagné de la bibliographie avec la liste de la plupart de ses travaux.

M. V. Lutovac avait publié son premier travail scientifique en étudiant, 1927 et depuis lors il faisait imprimer continuellement ses travaux en différentes publications, en premier lieu géographiques et autres publications analogues. Un des rares géographes de Yougoslavie qui avait soutenu et publié deux thèse de doctorat. La première, „L'Économie, les communications et les agglomérations en Rožaj et en Bihor“ fut imprimée à Belgrade en 1930 et la seconde, „La Metohija, Étude de géographie humaine“ à Paris en 1935. Ses principales oeuvres sont du

domaine de la géographie économique, de la géographie humaine, des problèmes de transformation géographique, des migrations et des processus ethniques de la population.

Académicien M. V. Lutovac est le pionnier de la géographie économique des pays yougoslaves et la géographe économique le plus éminent dans la RSFY. Ses travaux du domaine de la géographie humaine sont les monographies représentatives: « Le Kolašin d'Ibar », « Gora et Opolje », « Rožaje et Štavica », « Bihor et Korita ». Après les grands géographes Jovan Cvijić et Borivoje Ž. Milojević, il a contribué le plus à la connaissance scientifique des régions montagneuses de Yougoslavie. Ses études du domaine de la géographie agraire représentent des apports de première valeur à l'application de la géographie.

L'oeuvre scientifique de l'académicien M. V. Lutovac est caractérisée par trois traits essentiels, à savoir: la largeur de l'horizon scientifique, l'étude des phénomènes et problèmes inexplorés et l'investigation des régions particulières sur une vaste étendue territoriale. Ses études ont été faites dans tout la territoire situé entre Ulcinj, les montagnes de Prokletije et de Šar-planina au sud-ouest et le Danube au nord-est.

Dans ses nombreux travaux l'académicien M. V. Lutovac a obtenu des résultats d'une valeur scientifique durable et des accomplissements suprêmes. Il occupe dans la géographie moderne yougoslave une place exceptionnelle — la place du savant le plus complet dans le champ de la géographie sociale.

Dans l'article on présente aussi les activités spéciales de M. V. Lutovac, telles que l'organisation du travail scientifique, la directions des institutions scientifiques, la rédaction des publications scientifiques, etc. et l'on parle aussi des hautes reconnaissances qu'il a obtenues pour son travail de nombreuses années. Il fut décoré de Médaille „Jovan Cvijić” et on lui a également décerné le „Diplôme de reconnaissance” de l'Institut de Géographie „Jovan Cvijić” de l'Académie serbe des Sciences et des Arts.